

Netbeheer Nederland en haar leden kunnen zich in grote lijnen vinden in de voorgenomen wijzigingen van de WION. Deze wijzigingen zullen naar onze verwachting bijdragen aan een verdere vermindering van het aantal graafschades, met name bij aansluitleidingen. Gaarne willen wij enkele opmerkingen plaatsen bij de voorgenomen wijzigingen en enkele voorstellen doen voor verdere wijzigingen. De opmerkingen betreffen de volgende onderwerpen:

Overgangstermijn voor vectoriseren van aansluitleidingen

De tekst in de wet en in de Memorie van Toelichting corresponderen niet met de afspraken tussen regionale netbeheerders gas (verenigd in Netbeheer Nederland) en SodM. De afspraak is dat analoge liggingsgegevens van aansluitingen (lees aansluitleidingen) gas uiterlijk op 31-12-2019 zullen zijn gevectoriseerd.

In het wetsvoorstel wordt nu voor aansluitleidingen die voldoen aan de kenmerken van een buisleiding met gevaarlijke inhoud wordt een overgangstermijn van 2 jaar aangegeven. Buisleidingen met gevaarlijke inhoud zijn (in het geval van aardgas) aardgasleidingen met een uitwendige diameter van meer dan 50 mm en een druk van meer dan 1600 kPa. Dit zijn niet de aansluitleidingen die in de wet bedoeld worden.

Met andere woorden, artikel 45 lid 1 is in de huidige vorm niet van toepassing op aansluitleidingen gas van de regionale netbeheerders gas en dat is niet in overeenstemming met de afspraken tussen NBNL en SodM. Artikel 45 lid 1 dient derhalve te worden gewijzigd zodanig dat de aansluitleidingen gas van de regionale gasnetbeheerders hier wel onder vallen en de buisleidingen met gevaarlijke inhoud niet. Hierop willen wij aanvullen dat het vectoriseren van aansluitleidingen waarvan de liggingsgegevens noch digitaal, noch analoog aanwezig zijn, gepaard gaat met onevenredig hoge kosten. Dit wordt in de memorie van toelichting ook aangegeven voor aansluitleidingen voor riolering. Dit is echter het geval voor alle aansluitleidingen waarvan geen gegevens bekend zijn. Wij pleiten er daarom voor om voor alle aansluitleidingen waarvan geen gegevens bekend zijn, een overgangstermijn van 10 jaar te hanteren.

Uitbreiding definitie aansluitleidingen

In de voorgestelde wijzigingen worden aansluitleidingen omschreven als verbindingen tussen netten en OZB objecten. Er zijn echter ook aansluitleidingen, met name in het elektriciteitsnet, die een verbinding vormen met niet OZB objecten. Voorbeelden zijn masten voor openbare verlichting, verkeersregelkasten, verkeerszuilen, telefooncellen, reclamezuilen, rioolpompen enz. Momenteel is niet duidelijk of deze verbindingen tot het net behoren of tot de aansluitingen. Hierover is in de praktijk veel discussie en er zijn veel juridische geschillen over schade aan deze leidingen. Wij pleiten er daarom voor om voor nieuwe aansluitleidingen die een verbinding vormen met niet OZB objecten een verplichting in te stellen om de liggingsgegevens te vectoriseren en aan te leveren bij graafmeldingen. Een dergelijke verplichting voor bestaande leidingen van dit type is niet proportioneel, want de liggingsgegevens van die leidingen zijn lang niet altijd digitaal beschikbaar.

Zinkers en boringen

Nergens in de wet is iets opgenomen over de registratie van gestuurde boringen, zinkers e.d. Deze vorm van het leggen van kabels en leidingen wordt steeds frequenter gebruikt. Het vormt ook steeds meer een uitdaging om nieuwe gestuurde boringen uit te voeren omdat de gegevens van de bestaande gestuurde boringen ontbreken. Dit maakt de kans op beschadiging van bestaande boringen door nieuwe boringen steeds groter, terwijl het een zeer kostbaar en langdurig proces is om beschadiging van deze boringen te herstellen of te vernieuwen (in de meeste gevallen moet een nieuwe boring worden gemaakt). Wij pleiten om die reden voor het opnemen van een verplichting voor het registreren van nieuwe gestuurde boringen en zinkers.

De x,y en z waarde van deze gestuurde boringen / zinkers vastleggen kan in de vorm van:

- detailtekeningen van de x,y en z coördinaat en deze (geautomatiseerd) aan te laten leveren bij de liggingsgegevens.
- het registreren van de Z coördinaten in het GIS, waarbij deze gegevens mee geleverd worden bij de beheerders info of opvraagbaar zijn bij de betreffende netbeheerder.

Een dergelijke verplichting voor bestaande leidingen van dit type is niet proportioneel, want de liggingsgegevens van die leidingen zijn lang niet altijd digitaal beschikbaar. Wij realiseren ons dat de voorgestelde maatregel niet de gehele problematiek oplost, maar het is wel een maatregel om te voorkomen dat de problematiek in de toekomst groter wordt.

Bovengrondse Hoogspanningsnetten

Wij pleiten voor het opnemen van bovengrondse hoogspanningsnetten in de WION/WIBON. Op deze wijze krijgen deze netten dezelfde bescherming als de ondergrondse netten.

Recente wijzigingen van diverse wet- en regelgeving bemoeilijkt het beheer van bovengrondse (hoogspannings)verbindingen in toenemende mate. TenneT signaleert als gevolg daarvan verhoogde veiligheidsrisico's. Veel mensen zijn zich onvoldoende bewust van de (levens)gevaarlijke situaties die kunnen ontstaan bij te dichte benadering van een bovengrondse hoogspanningsverbinding. Vooral het belang van voldoende afstand (met het oog op overslag; soms enkele meters afstand van de draden; dus zonder daadwerkelijk contact met de lijn) wordt onvoldoende onderkend.

Te vaak wordt TenneT in het beheer van haar bovengrondse hoogspanningslijnen geconfronteerd met (bijna) incidenten of ongewenste situaties. De voorbeelden daarvan lopen uiteen van:

- voertuigen (kraan, hoogwerker, spuitinstallatie, ed.) tegen de lijn;
- het door onzorgvuldig rooien omvallen van bomen op de lijn;
- ongewenste bouwwerken (vakantiewoningen, schuurtjes, stallen, ed.) of opslag onder de lijn;

Opvallend is dat veel incidenten zich voordoen bij bouwactiviteiten, waarbij niet zelden de grond ook mechanisch wordt geroerd. Een KLIC melding biedt voor TenneT daarom in de huidige situatie al een goede signalering om in overleg te treden met aannemers over de gevaren van bovengrondse hoogspanningsverbindingen.

Het huidige juridische kader waarmee netbeheerders als TenneT een goed beheer kunnen voeren met betrekking tot de bovengrondse (hoogspannings)verbindingen is onvoldoende:

1. Voor het beheer van bovengrondse (hoogspannings)verbindingen kan door netbeheerders enkel gebruik worden gemaakt van privaatrechtelijke afspraken met de grondeigenaar en/of –gebruiker. Daarvoor worden zakenrechtelijke overeenkomsten afgesloten waarin (onder meer) bepalingen ten aanzien van de veiligheid en bedrijfszekerheid onderdeel zijn. In de praktijk ontbreken met name voor de 110 en 150 kV-systemen echter veel zakelijke rechten, aangezien deze netten vanuit historie vooral op publiekrechtelijk regime liggen. Het ontbreken van de zakelijke rechten heeft als gevolg dat TenneT geen goed en sanctioneerbaar beheerskader voor de veiligheid van deze werken van openbaar nut heeft.

2. De (vrijblijvende) zelfregulering zoals die bestond in de vorm van het Kabels en Leidingen Informatie Centrum (KLIC) bood tot 1 juli 2008 nog extra bescherming. Echter, sinds 1 oktober 2008 is deze vervangen door de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION of grondroerdersregeling), die ziet louter op ondergrondse infrastructuur. Signalering ten aanzien van activiteiten in de nabijheid van bovengrondse (hoogspannings)verbindingen is daarmee verdwenen, alsmede instrumenten om veiligheidsinstructies te kunnen geven voor bouw/graafwerkzaamheden onder of nabij de verbinding.

3. Netbeheerders kunnen in aanvulling op hun privaatrechtelijke mogelijkheden en ter bescherming van dergelijke verbindingen gemeenten verzoeken om in het geldende bestemmingsplan een juridisch-planologisch regime toe te kennen aan deze gronden. Door een (dubbel)bestemming kan de verbinding worden voorzien van passende bouwregels, bij voorkeur in de vorm van een omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van een werk of werkzaamheden. Steeds vaker wordt door de gemeente echter geoordeeld dat de ruimtelijke relevantie van de verbinding niet noodzaakt tot het opnemen van een dergelijk planologisch regime. Daarnaast is van belang dat op 1 november 2014 het gewijzigde Besluit omgevingsrecht (Bor) in werking is getreden, waardoor onder meer (veel) ruimere regels zijn gaan gelden voor de hoogten van bouwwerken voordat er een omgevingsvergunning vereist is (vergunningsvrij bouwen van 3,00 meter naar 5,00 meter). Dit leidt tot een spanning tussen het streven van TenneT naar vermindering van veiligheidsrisico's en de ruimte die het bevoegd gezag krijgt om bouwen/verbouwen in de buurt van de verbinding toe te staan.

Kortom: voor de veiligheid van de grondroerders is het van belang dat hoogspanningslijnen in de WION worden opgenomen. In het verleden zijn al enkele ernstige ongevallen (met dodelijke afloop of

permanent letsel) voorgekomen, deze hadden voorkomen kunnen worden als TenneT melding had gekregen van de graafwerkzaamheden.

Informatie-/graafpolygoon

In KLIC WIN wordt naast de graafpolygoon ook een informatiepolygoon als buffer rondom de graafpolygoon gedefinieerd. De grondroerder ontvangt gebiedsinformatie binnen de contouren van de informatiepolygoon. Mechanisch graven is alleen toegestaan binnen contouren van de graafpolygoon. Een 'eis voorzorgsmaatregel' is alleen van toepassing op kabels en/of leidingen van hoge waarde of buisleidingen met gevaarlijke inhoud die zich binnen de graafpolygoon bevinden.

De gebiedsinformatie die zich bevindt tussen een informatiepolygoon en de graafpolygoon is puur ter informatie en ondersteuning van de werkzaamheden van de grondroerder. In dit gebied mag niet mechanisch gegraven worden. Als zodanig heeft de informatiepolygoon dezelfde status als de oriëntatiemelding.

Wij pleiten er voor de informatiepolygoon en het verbod om te graven in het gebied tussen informatiepolygoon en graafpolygoon in de wet op te nemen.

De introductie van de informatiepolygoon sluit ook naadloos aan op herziene CROW publicatie zorgvuldig graven. De graafpolygoon correspondeert zo goed mogelijk met het theoretische graafgebied zoals aangegeven in deze publicatie, terwijl de buffer rondom dit theoretische graafgebied de gebiedsinformatie bevat van het zoekgebied en daarbuiten.

Tijdsperiode tussen graafmelding en graafwerkzaamheden

Netbeheerders worden er regelmatig mee geconfronteerd dat er bij de uitvoering van graafwerkzaamheden onveilige situaties worden geconstateerd, waarbij er geen mogelijkheid was voor de netbeheerder om van te voren maatregelen te treffen omdat de tijdsperiode tussen de graafmelding en de uitvoering van de graafwerkzaamheden te kort was. Netbeheerders hebben enige tijd nodig om maatregelen te kunnen treffen als de omstandigheden daarom vragen. Dit is ook in het belang van de grondroerder. Wij verzoeken daarom de tekst van artikel 8 lid 1 als volgt aan te passen: 'Een grondroerder meldt het voornemen tot het verrichten van graafwerkzaamheden aan de Dienst **minimaal 2** en ten hoogste twintig werkdagen voorafgaande aan de aanvang van die graafwerkzaamheden'.

Er wordt nu gedoogd dat een grondroerder direct na ontvangst van alle liggingsgegevens gaat graven. Wij zijn van mening dat dit ongewenst is. Er moet bij de netbeheerders tijd zijn om contact op te nemen met de grondroerder om zaken af te stemmen en eventueel voorzorgmaatregelen te nemen. Deze problematiek kan in theorie ook opgelost worden door leidingen aan te merken als leidingen met grote waarde, waardoor een eis voorzorgsmaatregel van toepassing wordt. Dit is echter een oneigenlijk gebruik van de eis voorzorgsmaatregel die bovendien te onpraktisch is als oplossing.

Aanscherping artikel 11a

Artikel 11a is aanzienlijk verbeterd. In de praktijk gaat er echter nog wel eens iets mis met het leggen van contact. Aanscherping zou nog kunnen plaats vinden door te benoemen:

- a) – Hoe contact moet worden gezocht;
- b) - Wie de voorzorgsmaatregelen treft (dat kan ook heel goed de grondroerder zijn) ;
- c) – In welke vorm de maatregelen vastgelegd moeten worden;
- d) – Welke informatie door de grondroerder standaard al aangeleverd dient te worden;

Overige opmerkingen

- In artikel 1 onderdeel h is het beter om de term netbeheerder te gebruiken in plaats van beheerder. Het gaat immers om een rechtspersoon die een net beheert.

- Opgemerkt moet worden dat in de herziene CROW publicatie 250 wordt aangegeven dat het lokaliseren van volgens de KLIC gebiedsinformatie in het graafgebied (zoekgebied) aanwezige kabels en leidingen al in de ontwerp- en voorbereidingsfase van graafwerkzaamheden dient plaats te vinden, waardoor mogelijke "verrassingen" in de vorm van afwijkende liggingen tijdens de uitvoeringsfase van de graafwerkzaamheden zelf zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen. De grondroerder kan dan vroegtijdig de netbeheerder attenderen op een afwijkende ligging en de netbeheerder heeft dan de gelegenheid het her-inmeten van de kabel of leiding als regulier werk in te plannen en uit te voeren voordat de feitelijke graafwerkzaamheden starten.

Indien, ondanks een gedegen voorbereiding van de graafwerkzaamheden, de grondroerder tijdens zijn graafwerkzaamheden toch wordt geconfronteerd met een afwijkende ligging van een kabel of leiding en deze afwijkende ligging dreigt te leiden tot een stagnatie van graafwerkzaamheden van de grondroerder, is een snelle interventie door de netbeheerder noodzakelijk. In dergelijke situaties dient de netbeheerder telefonisch bereikbaar te zijn voor de grondroerder voor vragen en advies en dient de netbeheerder binnen korte termijn ter plaatse te kunnen zijn om in overleg met de grondroerder maatregelen te kunnen treffen, bijvoorbeeld door de ligging van de kabel of leiding met afwijkende ligging op locatie aan te geven opdat de grondroerder zijn graafwerkzaamheden zo spoedig mogelijk kan hervatten. Het feitelijke inmeten van de afwijkende ligging en het verwerken van de revisiegegevens kan dan binnen de geldende termijn van 30 werkdagen plaatsvinden, passend binnen de reguliere revisieprocessen van de netbeheerder.

Maatregelen als spanningsloos/drukloos maken van kabels of leidingen en verleggen of vervangen ervan vereisen vanwege wettelijke of bedrijfsvoeringstechnische redenen een zekere voorbereidingstijd van de netbeheerder. Ook hier geldt weer dat het tijdig doen van een vooronderzoek en vooroverleg met de netbeheerder op basis van een oriëntatieverzoek stagnatie in de uitvoeringsfase van graafwerkzaamheden zal voorkomen.

De regionale netbeheerders E en G zijn allemaal goed bereikbaar via het landelijke storingsnummer (0800-9009). Een deel van de netbeheerders hebben een KLIC Desk ingericht die tijdens kantooruren bereikbaar is voor vragen en advies. De contactgegevens van een dergelijke KLIC desk maken deel uit van de KLIC verstrekking.